

UZASADNIENIE

9 października 2017 roku K. C. i M. C. wnieśli pozew przeciwko (...) Bank S.A. z siedzibą w W., w którym domagali się:

1/ uznania za abuzywne na podstawie art. 385¹ § 1-3 kc, a w związku z tym za bezskuteczne, klauzul umownych umowy o kredyt hipoteczny nr (...) indeksowany do CHF, z dnia 28 listopada 2007 roku, znajdujących się w postanowieniach umowy kredytu, w zakresie klauzul indeksacyjnych - wypłaty kredytu (tzn. § 9 ust. 2 umowy kredytu z dnia 28.11.2007 roku), postanowieniach umowy kredytu w zakresie klauzul indeksacyjnych - spłaty kredytu (tzn. § 10 ust. 3 umowy kredytu z dnia 28.11.2007 roku) oraz postanowieniach aneksu nr (...) z dnia 08 września 2011 roku do umowy wymienionej wyżej kredytu (tzn. § 1 aneksu zamieszczający klauzulę w § 10 ust. 7 pkt. a);

2/ w związku z żądaniem z punktu 1: utrzymania w mocy w pozostałym zakresie umowy kredytu nr (...) zgodnie z art. 385¹ § 2 kc;

3/ w związku z żądaniem z punktu 1: zasądzenia od pozwanego na rzecz powodów tytułem niezgodnego z prawem naliczenia i pobrania przez Bank z tytułu kredytu hipotecznego — umowy o kredyt hipoteczny nr (...), indeksowanego do CHF z dnia 28 listopada 2007 roku, zawyżonych rat kredytowych z tytułu niezgodnego z prawem przeliczenia kwoty kredytu w złotych na franki szwajcarskie a następnie przeliczania rat wyrażanych we frankach na złotówki, kwoty: 68'578,82 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 29 maja 2017 roku dla kwoty 65'393,93 zł, oraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu dla pozostałej części kwoty tj. 3'184,89 zł;

4/ ewentualnie uznania, że umowa kredytu nr (...) z dnia 28 listopada 2007 roku zawarta między stronami jest czynnością prawną nieważną na podstawie art. 58 § 1 kc w zw. z art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, a także w związku z art. 353¹ k.c.;

5/ w przypadku uznania nieważności o której mowa w punkcie 4, powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz tytułem zwrotu wszystkich świadczeń dokonanych przez powodów na rzecz banku z tytułu kredytu mieszkaniowego — umowa kredytu nr (...) z dnia 28 listopada 2007 roku, kwoty: 75'857,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz kwoty: 29'466,49 CHF wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu;

6/ zasądzenia od pozwanego na rzecz powodów kosztów procesu według norm.

Pozwany, któremu doręczono odpis pozwu 31 października 2017 roku (k 53) nie uznał powództwa wnosząc o jego oddalenie w całości i zasądzenie od powodów na swoją rzecz kosztów procesu. Bank zakwestionował istnienie po stronie powodów interesu prawnego w uzyskaniu rozstrzygnięcia ustalającego zgodnie z punktami 1, 2 i 4 pozwu, wskazał na brak podstawy do zwrotu świadczeń spełnionych przez powodów na rzecz pozwanego, nieudowodnienie wysokości roszczeń pieniężnych zgłoszonych w pozwie, brak przesłanek uznania wskazanych w pozwie postanowień umowy za abuzywne oraz brak przesłanek do stwierdzenia nieważności umowy.

16 kwietnia 2018 roku wpłynęło pismo Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zawierające istotny dla sprawy pogląd w kwestii ochrony konsumentów.

Stan faktyczny:

28 listopada 2007 roku zawarta została umowa, na podstawie której poprzednik prawny pozwanego (...) Bank S.A. w K. udzielił pozwanym kredytu w kwocie 257'432, 43 złotych indeksowanego kursem franka szwajcarskiego, przy czym przyjęto, że w chwili zawierania umowy równowartość kredytu wynosi 117'549,05 CHF, natomiast rzeczywista równowartość zostanie określona po wypłacie ostatniej transzy. Kredytobiorcy złożyli oświadczenie, że są świadomi ryzyka kursowego związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego, w całym

okresie kredytowania, który wynosił 30 lat. W umowie określono, że rata kapitałowo-odsetkowa, przy założeniu uruchomienia całości kredytu w dacie sporządzenia umowy, wynosiłaby równowartość 625,29 CHF, natomiast rzeczywista wysokość rat kapitałowych lub rat odsetkowych zostanie określona w harmonogramie spłat. Rzeczywista roczna stopa oprocentowania kredytu w dniu sporządzenia umowy wyniosła 5,03 %.

Zgodnie z § 9 ust. 2 umowy, w dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu, kwota wypłaconych środków była przeliczana do CHF według kursu kupna walut określonego w tabeli kursów – obowiązującego w dniu uruchomienia środków.

Zgodnie z § 10 ust. 3 w związku z ust. 1, wysokość raty kapitałowo-odsetkowej i odsetkowej, do których zobowiązani będą kredytobiorcy, będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF – po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych, do CHF obowiązującego w dniu spłaty.

Umowa zawierała w § 6 ust. 1 definicję Bankowej Tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut, zwanej też Tabelą Kursów, poprzez wskazanie, że jest ona sporządzana przez merytoryczną komórkę Banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowych w chwili sporządzania tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP, tabela sporządzana jest o godz.16.00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy. Nie określono w umowie sposobu ustalania tych kursów, ani dopuszczalnej maksymalnej różnicy między kursem waluty, ustalonym w tej tabeli a kursem stanowiącym podstawę do takiego ustalenia.

8 września 2011 roku strony podpisały aneks do umowy z 28 listopada 2007 roku, nadający § 10 tej umowy następujące brzmienie:

„1. Kredytobiorca zobowiązuje się dokonać w okresie objętym umową spłaty rat kapitałowo-odsetkowych i odsetkowych w terminach, kwotach i na rachunek wskazanych w aktualnym harmonogramie spłat (Rachunek Kredytu). Harmonogram spłat Kredytobiorca otrzymuje w szczególności po wypłacie kredytu, każdej transzy kredytu, zmianie oprocentowania każdorazowo na okres 24 - miesięczny.

2. Jeżeli termin spłaty raty kredytu przypada na dzień ustawowo wolny od pracy, przyjmuje się, że termin spłaty raty upływa następnego dnia roboczego.

3. Wysokość zobowiązania będzie ustalona jako równowartość wymaganej raty Kredytu z aktualnego harmonogramu spłat wyrażonej w CHF - po jej przeliczeniu na PLN - według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”.

4. Kredytobiorca ma możliwość dokonania spłaty Kredytu bezpośrednio w walucie indeksacyjnej CHF w ten sposób że:

a. jeśli Kredytobiorca będzie chciał dokonać spłaty raty Kredytu w walucie indeksacyjnej winien zapewnić na Rachunku Kredytu, środki w walucie indeksacyjnej w wysokości raty Kredytu wskazanej w harmonogramie spłat. W przypadku spełnienia powyższych warunków Bank dokona zarachowania spłaty raty Kredytu w walucie. W przypadku gdy Kredytobiorca zapewni na Rachunku Kredytu środki w kwocie wyższej niż wynikająca z aktualnego harmonogramu spłat - środki te zostaną zarachowane przez Bank zgodnie z Regulaminem,

b. jeśli Kredytobiorca będzie chciał dokonać spłaty raty Kredytu w PLN winien zapewnić na Rachunku Kredytu, środki w złotych polskich ustalając wysokość zobowiązania jako równowartość wymaganej raty Kredytu z aktualnego harmonogramu spłat wyrażonej w CHF - po jej przeliczeniu na PLN - według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”.

5. Kredytobiorca może dokonywać wpłat w formie gotówki w walucie indeksacyjnej CHF w kasach wskazanych na stronie internetowej Banku, lub w formie przelewu na Rachunek Kredytu. W przypadku spłaty kredytu w gotówce, w kwocie przewyższającej wysokość raty, nadpłacona kwota zostanie Klientowi wydana w złotych polskich po

przeliczeniu według kursu kupna walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowany kursem walut obcych” obowiązującej w Banku w tym dniu.

6. O dotrzymaniu terminu spłaty Kredytu decyduje data wpływu środków na Rachunek Kredytu.

7. Bank określa wysokość kursu kupna i sprzedaży waluty indeksacji Kredytu, który ma zastosowanie do przeliczenia kwoty uruchamianego kredytu i obliczania należności z tytułu rat kredytu i odsetek w następujący sposób:

a. Kursy kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujące w Banku publikowane są w "Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych".

b. Tabela sporządzana jest o godz. 16:00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy. Kurs kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej obowiązujący w Banku ustalany jest na podstawie kursu rynkowego wymiany walut dostępnego w serwisie (...) w momencie sporządzania "Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych".

c. Ustalenie kursu kupna waluty indeksacyjnej w Banku polega na odjęciu od kursu rynkowego dostępnego w serwisie (...) spreadu walutowego w wysokości 7%.

d. Ustalenie kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej w Banku polega na dodaniu do kursu rynkowego dostępnego w serwisie (...) spreadu walutowego w wysokości 6%.

e. W celu uatrakcyjnienia oferty Bank zastrzega sobie możliwość okresowego zmniejszenia wysokości spreadu walutowego poniżej wartości określonych w lit. c i d. Wiadomość na ten temat zostanie udostępniona klientowi w treści "Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych". Zmniejszenie wysokości spreadu walutowego nie wymaga zawarcia aneksu do Umowy Kredytu.

8. Raty spłaty kredytu nie ulegają zawieszeniu w przypadku powołania Kredytobiorcy do służby wojskowej.

9. W przypadku wypłaty kredytu w transzach Bank udziela Kredytobiorcy karencji w spłacie kapitału przez okres wypłaty transz kredytu, nie dłużej jednak niż do czterech miesięcy od daty wypłaty ostatniej transzy kredytu wskazanej w umowie, przy czym karencja kończy się z ostatnim dniem miesiąca, w którym nastąpiło faktyczne uruchomienie środków. W okresie karencji Kredytobiorca obowiązany jest do comiesięcznej spłaty odsetek.

10. W przypadku, gdy Kredytobiorca został objęty Umową grupowego ubezpieczenia na tycie Kredytobiorców i jako uprawnionego wskazał Bank, kwota wypłaconego świadczenia w przypadku zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego zaliczana zostaje na poczet spłaty Kredytu. 11 W przypadku dokonania przez Kredytobiorcę przedterminowej spłaty całości bądź części Kredytu oraz w przypadku gdy za dokonanie tej czynności Kredytobiorca zobowiązany jest do uiszczenia prowizji Bank dokona wyliczenia tej prowizji w poniższy sposób:

a. jeśli Kredytobiorca dokona przedterminowej spłaty całości bądź części Kredytu w walucie PLN - Bank wyliczy należną prowizję w PLN od kwoty wpłaconej przez Kredytobiorcę na Rachunek Kredytu

b. jeśli Kredytobiorca dokona przedterminowej spłaty całości bądź części Kredytu w walucie indeksacyjnej - Bank dokona przeliczenia wpłaconej kwoty wyrażonej w walucie indeksacyjnej CHF/EUR/JPY/USD na PLN po średnim kursie NBP obowiązującym w Banku w dniu dokonania przez Kredytobiorcę wpłaty i na tej podstawie wyliczy opłatę za całkowitą spłatę Kredytu przy czym Kredytobiorca dokonuje wcześniejszej spłaty w PLN lub w walucie indeksacyjnej, według swego wyboru. Wskazanie Bankowi waluty spłaty następuje w ramach oświadczenia dotyczącego wcześniejszej spłaty.

12. W przypadku gdy po dokonaniu całkowitej spłaty Kredytu na Rachunku Kredytu pozostaną środki, Bank przekaże je na rachunek walutowy wskazany przez Kredytobiorcę lub na rachunek złotówkowy po wcześniejszym przeliczeniu ich z waluty indeksacyjnej CHF/EUR/JPY/USD na PLN według kursu kupna walut określonego „Bankowej tabeli

kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych" obowiązującej w Banku w tym dniu.

13. Dokonanie czynności wskazanych w ust. 12 wymaga złożenia przez Kredytobiorcę dodatkowego wniosku

14. Sposób i terminy zarachowania spłat określa Regulamin.

15. W zakresie naliczania odsetek przyjmuje się, że rok ma 360 dni natomiast miesiąc 30 dni."

/ k 28-33 – umowa, k 34-35 - aneks /

Powodowie zdecydowali się na zawarcie umowy z 28 listopada 2007 roku ponieważ wcześniej zaciągnęli w (...) Banku S.A. kredyt indeksowany kursem franka szwajcarskiego i spłata zobowiązań z tego tytułu stała się dla nich problematyczna ze względu na pogorszenie sytuacji materialnej. Z tego względu zależało im na zawarciu umowy przewidującej najdłuższy termin spłaty zaciągniętego kredytu i najniższą ratę spłaty.

/ k 184 w zw. z k 112 – zeznania powodów /

Przedmiotowa umowa została zawarta za pośrednictwem pośrednika finansowego – (...) S.A. we W., współpracującego z (...) Bankiem S.A. na podstawie umowy z 18 listopada 2014 roku. Formalności z kredytobiorcami dokonywała przedstawicielka pośrednika M. B., która była upoważniona do dokonywania czynności bankowych.

/ k 144 – karta wzorów podpisów, k 145-152 – umowa o współpracy /

Powodowie zwrócili się do pośrednika finansowego ponieważ oczekiwali pomocy w wyborze najlepszej oferty bankowej. Propozycja zawarcia umowy z (...) była jedyną, która została przedstawiona powodom przez M. B.. Powodowie nie mieli kontaktu z żadną z osób reprezentujących Bank, które podpisały umowę w imieniu poprzednika prawnego pozwanego. Przed podpisaniem umowy nie odbyły się żadne negocjacje na temat jej warunków; do dnia podpisania umowy powodom nie przedstawiono również jej projektu w celu przeanalizowania. Sama umowa została podpisana w jednym z oddziałów kredytodawcy. Przy tej czynności nie udzielono kredytobiorcom żadnych dodatkowych informacji ani wyjaśnień. Przy zawieraniu umowy z 28 listopada 2007 roku kredytobiorcy nie wiedzieli w jaki sposób ustalane będą kursy walut przyjmowane przez kredytodawcę do indeksacji.

/ k 184 w zw. z k 112 – zeznania powodów /

Saldo kapitału pozostałego do spłaty z wymienionej wyżej umowy na dzień 29 maja 2017 roku zostało określone przez pozwanego na równowartość 94'629,70 zł.

/ k 41-44 – historia zadłużenia /

Sąd oddalił wniosek powodów o przesłuchanie w charakterze świadków A. K. i A. C. uznając ten dowód za zbędny. Świadcowie są osobami, które w imieniu banku podpisały umowę z 28 listopada 2007 roku, jednakże z relacji powodów wynikało, że nie mieli oni żadnych kontaktów z tymi osobami, a w szczególności nie prowadzili z nimi żadnych rozmów dotyczących warunków zawartej umowy.

Sąd nie uwzględnił również wniosku pozwanego o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka P. S. uznając, że okoliczności, na które został zgłoszony nie są istotne dla rozstrzygnięcia tego procesu. Ponadto okoliczności te w znacznej części winny zostać wykazane stosownymi dokumentami, na których opiera się działanie pozwanego, a w pewnym zakresie (kursy obowiązujące na rynku międzybankowym) są to fakty wymagające wiadomości specjalnych, do ustalenia których właściwym dowodem jest opinia biegłego – art. 278 § 1 kpc.

Rozważania prawne:

Żądanie ustalenia abuzywności klauzul umownych, wskazanych w punkcie 1 petitum pozwu jest niezasadne ponieważ strona powodowa nie udowodniła jednej z przesłanek tego rodzaju żądania, wymienionych w art. 189 kpc, a mianowicie istnienia interesu prawnego w uzyskaniu takiego rozstrzygnięcia. Interes prawny istnieje wówczas, gdy skutek, jaki wywoła prawomocny wyrok ustalający zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości, gdy istnieje niepewność danego prawa lub stosunku prawnego, zarówno z przyczyn faktycznych, jak i prawnych. Możliwość wytoczenia innego powództwa realizującego ten sam skutek, np. o świadczenie lub o ukształtowanie stosunku prawnego, co do zasady wyklucza po stronie powodów istnienie interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie, chociaż z orzecznictwa wynika, że w konkretnych sprawach dopuszczalne są wyjątki. Interes prawny jest jedną z przesłanek materialnoprawnych, a zatem powinien być udowodniony stosownie do dyspozycji art. 6 kc przez stronę powodową. Tymczasem powodowie nie wskazali nawet na czym miałyby polegać ich interes prawny, którego nie można zrealizować w inny sposób, niż w drodze powództwa opartego na art. 189 kpc. Nie jest rzeczą Sądu wyręczanie strony w jej obowiązkach procesowych, więc w tej sprawie Sąd nie prowadził teoretycznych rozważań odnośnie istnienia po stronie powodów ewentualnego interesu prawnego. Niezależnie od tego warto zauważyć, że sama konstrukcja pozwu, a konkretnie żądania zawarte w punkcie 3 i 5, wskazuje na niespełnienie tej przesłanki. Skoro celem powodów jest zwrot kwoty nadpłaconej w związku z tym, że umowa zawierała niedozwolone postanowienia, to do realizacji tego celu wystarczające jest powództwo o zapłatę, którego skuteczność nie jest uzależniona od wcześniejszego uzyskania rozstrzygnięcia ustalającego, ponieważ o abuzywności, ewentualnie o nieważności umowy można rozstrzygnąć przesłankowo.

Nie wskazano również żadnych okoliczności pozwalających uznać, że interes prawny w uzyskaniu rozstrzygnięcia opartego na art. 189 kpc istnieje mimo możliwości wytoczenia innego powództwa zaspokajającego ten interes.

Na marginesie jedynie warto zauważyć, że sformułowanie żądania w taki sposób, jak uczyniono to we wstępnej części punktu 1 petitum pozwu jest, mówiąc ogólnie, niezbyt fortunne, ponieważ ustawa nie posługuje się terminem „abuzywność”, zatem i treść orzeczenia sądowego nie powinna zawierać takiego terminu, chociaż funkcjonuje on w języku prawniczym.

Żądanie zawarte w punkcie 2 pozwu trudno jest nawet nazwać roszczeniem, ponieważ takie rozstrzygnięcie nie mieści się w kognicji sądu. Stwierdzenie, że w umowie zawarte jest postanowienie niedozwolone wywołuje skutek przewidziany w art. 385¹ § 1 kc w postaci niezwiązania takim postanowieniem konsumenta będącego stroną umowy. Z mocy samego prawa strony związane są w takiej sytuacji umową w pozostałym zakresie – art. 385¹ § 2 kc i nie wymaga to potwierdzenia orzeczeniem sądowym.

Odnośnie zawartego w punkcie 3 żądania zasądzenia kwoty wynikającej z zawyżenia przez Bank rat spłaty kredytu, co miało nastąpić w wyniku niezwiązania kredytobiorców postanowieniem niedozwolonym Sąd stwierdził, że co do zasady jest ono usprawiedliwione częściowo. Nie ulega wątpliwości, że § 9 ust. 2 oraz § 10 ust. 3 umowy w jej pierwotnym brzmieniu zawierały niedozwolone postanowienia umowne w części, w której uzależniały sposób indeksacji kwoty wypłaconej kredytobiorcom (§ 9 ust. 2) oraz sposób indeksacji wymaganej spłaty raty (§ 10 ust. 3) od jednostronnej decyzji kredytodawcy wyrażonej poprzez tabelę kursów ustalaną arbitralnie bez jakiegokolwiek wskazówki odnośnie kryteriów jej ustalania. Powodowie w ramach przedmiotowej umowy są konsumentami. Pozwany nie udowodnił, aby te postanowienia umowy zostały uzgodnione z kredytobiorcami indywidualnie, a z mocy art. 385¹ § 4 kc na nim ciąży ten obowiązek procesowy. Z nie zakwestionowanych przez pozwanego zeznań powodów wynika natomiast, aby wskazane wyżej, czy jakiegokolwiek inne postanowienia umowy z 28 listopada 2007 roku mogły podlegać negocjacji, a zatem kredytobiorcy nie mieli rzeczywistego wpływu na ich treść. Mogli je tylko zaakceptować razem z całą umową bądź odstąpić od jej podpisania. Treść owych postanowień, interpretowana w kontekście § 6 ust. 1 umowy z 28 listopada 2007 roku, była zarówno sprzeczna z dobrymi obyczajami jakich można wymagać od banku w kontaktach z konsumentem, jak i rażąco naruszała interesy powodów. Bank będący instytucją finansową zaufania publicznego powinien formułować postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie będącym przecież profesjonalistą nie tylko w sposób zrozumiały, ale również dający kontrahentowi możliwość przewidzenia zakresu

swoich obowiązków kontraktowych. Odwołanie się do tabeli kursów, której definicja została ograniczona do wskazania godziny jej sporządzenia oraz ogólnego wskazania podstawy jej sporządzenia, z całkowitym pominięciem sposobu ustalania kursów walut obowiązujących w Banku, pozostawiało pozwanemu całkowitą swobodę kształtowania tych kursów niezależną od czynników przewidywalnych dla drugiej strony. Tym samym postanowienia te prowadziły do rażącego braku równowagi stron. Co więcej, takie sformułowanie § 6 ust. 1 umowy mogło u przeciętnego konsumenta wywołać wrażenie, że tabela sporządzana przez kredytobiorcę będzie odzwierciedleniem kursów ustalanych poza nim, tzn. że kurs franka szwajcarskiego przyjmowany do indeksacji będzie taki sam, jak kurs na rynku międzybankowym.

W tej sytuacji należało uznać, że w odniesieniu do wspomnianych postanowień, w ich pierwotnym brzmieniu, zaszyły wszystkie przesłanki uznania ich za niedozwolone, wskazane w art. 385¹ § 1 kc, a co za tym idzie postanowienia te nie wiązały powodów. Podkreślenia wymaga jednak, że nie samo indeksowanie kredytu było postanowieniem niedopuszczalnym, a jedynie pozostawienie kredytodawcy pełnej swobody w ustalaniu kursu waluty indeksacyjnej.

Skutek ten nie wystąpił jednak po wejściu w życie aneksu podpisanego przez strony 8 września 2011 roku, którym zmodyfikowano § 10 umowy z 28 listopada 2007 roku dostosowując jej treść do wymogów art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku prawo bankowe. Taka modyfikacja umowy nie tylko była możliwa, ponieważ niezwiązanie konsumentów niedozwolonymi postanowieniami nie oznacza, że są one nieważne lub nie istnieją, ale wręcz wymagana przez ustawę – art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku o zmianie ustawy – prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw. Zmiana ta wyeliminowała mankament omawianych postanowień umownych, a mianowicie sprzeczność z dobrymi obyczajami oraz rażące naruszenie interesu konsumenta, ponieważ od tego czasu umowa wskazywała dokładny sposób określania wysokości kursu kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej kredytu. Warto też zauważyć, że sam fakt stosowania tzw. spreadu, tzn. różnicy między kursem waluty obowiązującym na rynku międzybankowym a kursem ustalonym przez bank nie przesądza o rażącym naruszeniu interesu konsumenta i nie może być uznany za sprzeczny z dobrymi obyczajami,

Oznacza to, że od wejścia w życie aneksu nie istnieją już wszystkie przesłanki wymagane do uznania tych postanowień za niedozwolone.

Mimo częściowej zasadności zarzutu stosowania niedozwolonych postanowień umownych powództwo o zapłatę podlega oddaleniu ze względu na nieudowodnienie. Sposób wyliczenie kwoty wskazanej jako nadpłata wynikająca z niezwiązania powodów niedozwolonymi postanowieniami umowy dotknięty jest istotnym błędem w postaci przyjęcia „uśrednionego kursu przeliczenia” waluty indeksacyjnej opartego na kursie kupna zastosowanym przez bank w chwili wypłaty poszczególnych transz kredytu. Zabieg ten opiera się na założeniu, że zobowiązania powodów wobec Banku powinny być przeliczone według tego samego kursu, co zobowiązanie Banku wobec kredytobiorców. Sąd nie podziela tego stanowiska. Niezwiązanie powodów postanowieniami umowy dotyczyło bowiem wyłącznie niesprecyzowanego pierwotnie sposobu ustalania kursu kupna i kursu sprzedaży waluty indeksacyjnej, a nie faktu, że Bank stosował inny rodzaj kursu przy wypłacie kredytu i inny przy spłacie zobowiązań przez kredytobiorców. W ocenie Sądu taki dualizm nie wystarczy do uznania, że jest to postanowienie niedozwolone. Przeciętny konsument podejmujący jakiegokolwiek działania związane z rynkiem walutowym powinien mieć świadomość, że stosuje się tam inny kurs kupna i inny kurs sprzedaży walut. Świadomości tej można było wymagać również od powodów tym bardziej, że już wcześniej zaciągnęli w innym banku kredyt w złotych indeksowany kursem franka szwajcarskiego. Stosowanie odmiennych rodzajów kursów było wyraźnie zaznaczone w umowie – nie były jedynie określone kryteria ich ustalania. Zatem nie sposób uznać, że stosowanie dwóch różnych rodzajów kursu franka szwajcarskiego naruszało interes kredytobiorców w sposób rażący. Takiego postanowienia umownego nie można też uznać za sprzeczny z dobrymi obyczajami, ponieważ istota działania każdego banku komercyjnego polega na kupowaniu taniej tego, co potem jest sprzedawane drożej. Poza tym rozumowanie strony powodowej pomija okoliczność, że niezwiązanie powodów niedozwolonymi postanowieniami umowy dotyczyło zarówno arbitralnego sposobu ustalania kursu kupna, jak i kursu sprzedaży CHF. Oznacza to, że za podstawę ustalenia ewentualnej nadpłaty nie można przyjmować ustalonego przez Bank przy wypłacie kredytu kursu kupna CHF, którym kredytobiorcy nie byli związani. Z drugiej strony, kategorię brzmienie art. 385¹ § 1 kc wyklucza możliwość swobodnego wyboru przez konsumenta którym z niedozwolonych

postanowień umowy czuje się związany, a którym nie. Warto też dodać, że żaden przepis nie uprawnia konsumenta do zastępowania niedozwolonych postanowień umowy innymi, wybranymi według własnego uznania.

Poza sposobem wyliczenia świadczenia, które określono jako nadpłata, strona powodowa nie przedstawiła żadnych dowodów na okoliczność wykazania, że na skutek niezwiązania kredytobiorców wspomnianymi wyżej postanowieniami umowy wystąpiła jakakolwiek nadpłata, która mogłaby podlegać zwrotowi. Jest to o tyle istotne, że powodowie nadal są zobowiązani do spłaty przedmiotowego kredytu, zaś sama umowa nie wyklucza możliwości wcześniejszej spłaty zadłużenia. Tym bardziej nie została udowodniona wysokość ewentualnej nadpłaty.

Żądanie ewentualne stwierdzenia, że umowa zawarta przez strony jest nieważna ze względu na art. 58 § 1 kc w zw. z art. 69 prawa bankowego jest bezzasadne. Błędny jest pogląd jakoby umowa kredytu, w ramach której wypłacona przez bank w walucie krajowej kwota oraz spłaty dokonywane przez kredytobiorców są indeksowane kursem waluty obcej była sprzeczna z art. 69 prawa bankowego, zwłaszcza w brzmieniu sprzed 26 sierpnia 2011 roku. Powołany przepis wymienia jedynie istotne postanowienia tego rodzaju umowy oraz określa jej formę i zawartość. Przepisy obowiązujące w pierwotnym brzmieniu nie wykluczały możliwości indeksowania kwoty kredytu kursem waluty obcej. Odmienna interpretacja prowadziłaby do wniosku, że zmiana ustawy dokonana w 2011 roku, a polegająca na wprowadzeniu punktu 4a do art. 69 ust. 2, oraz na uzupełnieniu art. 69 o ustęp 3, a zwłaszcza powołany wcześniej art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku o zmianie ustawy – prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, nakazujący stosowanie znowelizowanego przepisu do umów zawartych przed wejściem w życie zmian, została dokonana contra legem. Gdyby intencją ustawodawcy było sanowanie wcześniejszych umów sprzecznych z prawem lub rozszerzenie definicji umowy kredytowej, to bez wątpienia dałby temu wyraz. Stosowanie indeksacji do kursu waluty obcej trudno też uznać za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Z kolei uznanie, że postanowienia umowne odnoszące się do kwestii sposobu ustalania kursu waluty indeksacyjnej są niedopuszczalne w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc nie oznacza ich sprzeczności z prawem lub zasadami współzycia społecznego, skutkującej stwierdzeniem nieważności całej umowy, czy samego postanowienia niedozwolonego.

Podstawą do stwierdzenia nieważności umowy nie może też być art. 58 § 1 i § 3 kc w zw. z art. 385¹ § 1 kc in fine. Postanowienia umowy łączącej strony, w jej pierwotnym brzmieniu, które zostały uznane za niedozwolone dotyczą co prawda głównego świadczenia kredytobiorców, jednakże nie sposób uznać, że zostały sformułowane w sposób jednoznaczny – z przyczyn wspomnianych wyżej. Nawet jednak, gdyby zachodziła ta podstawa nieważności, to zgodnie z art. 58 § 3 kc skutkowałaby nieważnością postanowień, w oparciu o które kredytodawca mógł dowolnie kształtować kurs waluty indeksacyjnej. Z okoliczności sprawy, w szczególności z faktu, że w 2011 roku strony podpisały aneks do umowy, nie wynika aby bez tych wadliwych postanowień sama umowa nie została zawarta.

Skoro brak jest podstaw do uznania, że zamieszczenie w umowie postanowień niedozwolonych skutkowało jej nieważnością, bezzasadne jest również żądanie zwrotu świadczeń spełnionych przez kredytobiorców w ramach realizacji tej umowy, oparte na art. 405 kc w zw. z art. 410 § 1 kc.

Wobec powyższego powództwo podlega oddaleniu w całości.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc w zw. z § 2 punkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych.